

ชื่อเรื่อง	ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ประถมศึกษา : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก
ผู้วิจัย	สมัย วะชุม
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์
ปริญญา	ค.ด. (ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะภาวะผู้นำครู การใช้ภาวะผู้นำครู การดำรงอยู่ของภาวะผู้นำครู และผลที่เกิดจากการใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามมุมมองของผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่นำไปสู่การสร้างทฤษฎีฐานราก ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่ศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกเชิงทฤษฎี คือเป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพ จนได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล โรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนสุจริต และได้รับรางวัลการแข่งขันดนตรีพื้นเมืองอีสานระดับประเทศต่อเนื่อง เป็นการต่อยอดการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทางด้านดนตรีพื้นเมืองตามหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาและจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เอกสาร การจดบันทึก และการจัดกลุ่มสนทนา ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบ ด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และครูในโรงเรียนเครือข่าย การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีแปลความและตีความหมายข้อมูล และใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของข้อมูล จากแหล่งที่มา ชนิดของข้อมูล และเวลา เพื่อให้มีความถูกต้องที่เชื่อถือได้

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย
 - 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู มีลักษณะภาวะผู้นำประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์พัฒนา

ตนเอง เชื่อมั่นในตนเองว่าพัฒนาได้ มีการพัฒนาสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดทาง อารมณ์ มีการพัฒนาด้านสังคม การฝึกอบรมตนเองด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอ ยอมรับและ ทำตามคำสอนที่ดี มีความเชื่อความศรัทธาในตนเองอย่างมั่นคง ปฏิบัติกิจกรรมทาง วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ตลอดจนแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 2) การเป็นแบบอย่างทางการสอน มี ลักษณะภาวะผู้นำประกอบด้วย ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างดี พุดจาสื่อความหมายได้ ชัดเจน นำนักเรียนบรรลุถึงจิตสำนึกในการทำงานอย่างมีความสุข สร้างคำถามเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่าง ที่ดี วางแผนการสอนอย่างดี แสดงเจตคติที่ดี ประเมินการเรียนการสอน และสนับสนุนให้ นักเรียนมีความพึงพอใจตนเอง 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีลักษณะภาวะผู้นำ ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีเครือข่ายการ ปฏิบัติงานร่วมกัน ให้คำปรึกษาและเป็นพี่เลี้ยงครู และมีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน 4) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะภาวะผู้นำประกอบด้วย เป็นผู้นำ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้ได้รับการยอมรับ มีความสามารถในการใช้ภาษา ติดต่อสื่อสาร มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม และเป็นผู้ประสานงานทั้งภายในและนอกองค์การ

2. การใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย 9 ลักษณะคือ การเตรียมคน การเตรียมหลักสูตร เตรียมเอกสาร เตรียมสถานที่ เตรียมการ นำเสนอผลงาน เตรียมการประชาสัมพันธ์ เตรียมการขอความเห็นชอบและการสนับสนุน เตรียมกำหนดผู้รับผิดชอบและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงาน เป็นการใช้อำนาจในการดำเนินงานที่มีคุณภาพ แต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบ และปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพ และได้รับการยอมรับจาก ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ อย่างต่อเนื่องตลอดมา

3. การดำรงอยู่ของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ คือ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกัน ตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุงและพัฒนา

4. ผลที่เกิดจากการใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีทั้ง ด้านบวกและด้านลบ ผลในด้านบวก ประกอบด้วยด้านที่เกี่ยวกับนักเรียน ด้านหลักสูตร

และงานวิชาการ ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและ
ชุมชน ด้านบุคลากรและการบริหารงานบุคคล และด้านความดีเด่นของสถานศึกษา
ส่วนผลด้านลบ ประกอบด้วยด้านที่เกี่ยวกับนักเรียน ครูและโรงเรียน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำครู ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

TITLE Teacher Leadership in Developing Local Curriculum of Primary Schools : A Grounded Theory Approach

AUTHOR Samai Wachum

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Chaiya Pawabutra
Asst. Prof. Dr. Watana Suwannatrai
Asst. Prof. Dr. Ploenpit Thummarat

DEGREE Ed.D. (Leadership in Educational Administration)

INSTITUTION Sakon Nakhon Rajabhat University

YEAR 2017

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the qualities of teacher leadership, the application of leadership, the retention of leadership values and practices, and the effects after the application of teacher leadership values and practices in developing local curriculum for primary schools, as perceived by groups of people who lived in circumstances of the large primary schools. The research was undertaken to draw theoretical conclusions to develop an inductively derived grounded theory. The researcher selected the study areas based on theoretical sampling, which involved the schools receiving the quality local curriculum school award, which was recognized as the Sri-Tambon Virtue School, the Buddhist Oriented School, the Upright School, and the National Prize for Esan Local Music Performances Competition continuously. The sampling schools maintained and extended their quality of teaching and learning in local music in accordance with school curriculum with local learning substances which was a focus of the research. The researcher studied and collected data through observation, in-depth interviews, document analysis, written field notes and a focus group meeting. The key informants comprised school administrators, teachers, students, parents, members of the school board, and teachers from school networks. Data were analyzed using interpretation followed by theoretical triangulation in order to confirm the reliability and validity of the data.

The findings were as follows:

1. The qualities of teacher leadership in developing local curriculum in

primary schools involved: 1) Development of Self and Fellow Teachers, comprising vision for self-development, self confidence in one's abilities, intelligence and emotion intellectual development, social development, self-training through continuous learning, accepting and following good instructions, having self-trust, participating in academic activities on professional development regularly, being a good role model for learners, and seeking and using information for development; 2) Being a Teaching Role Model consisting of employing various instructional methods, promoting learning atmosphere, promoting self-learning, good knowledge of instruction, having clear communications, supporting student wellbeing, creating questions to enhance learners' learning, providing continuous assessment covering all aspects of learners' development, being a good exemplary, good lessons planning, demonstrating positive attitudes, providing teaching and learning evaluation, and supporting learners' self-satisfaction; 3) Development Participation comprised shared vision, team work, collaborative networks, providing advice and being mentors, working collaboratively with parents and community; 4) Being a transformative leader consisted of being a leader, a learning person, being publicly recognized, being able to use language for communication, having skills in encouraging good relationship, being able to work in team and being a coordinator within and outside organization.

2. The application of teacher leadership in developing local curriculum comprised nine categories of all preparations in terms of human resources, curriculum, documents, venue, presentation, public relations, permission and support, person in charge and operational committee, appointed operational committee.

3. The retention of teacher leadership values and practices in developing local curriculum involved work performance in the collaboration of planning, working, auditing, and refinement and development.

4. The effects after the application of teacher leadership in developing local curriculum revealed both positive and negative aspects: The positive aspect involved students, curriculum and academic affairs, administration and management, relationship between parents and community, personnel and human resources, and school recognition, whereas negative aspects comprising students, teachers and schools.

Keywords : Teacher Leadership, Teacher Leadership in Local Curriculum Development, A Grounded Theory Approach

